

NATUR OG MILJØ BULLETIN NORGES NATURVERNFORBUND

Her er de ti største CO₂-utslippene

SIDE 4

SFT roter med CO₂

SIDE 5

Nytt Klondyke på Svalbard?

SIDE 7

NNV-debatt: Lukter penger?

SIDE 3

Barskogvern før sommerferien

SIDE 6

Panisk oljeindustri: Penger styrer miljø

Massivt press mot ansvarlige myndigheter, lekkasjevirkksomhet og økonomiske straffetiltak mot objektive forskere. Striden om utslipp av oljeholdig borekaks fra plattformene i Nordsjøen kaster et pinlig lys over den norske og internasjonale oljeindustriens bruk av maktmidler.

Av GUNNAR BOLSTAD

Oljeholdig borekaks (stein, jord og andre partikler) er biproduktet av oljeutvinningen i Nordsjøen. Uavhengig forskning har vist at dumping av kaks har ført til konsekvenser for dyrelivet helt ut til 5.000 meter fra plattformene. Oljeindustrien har brukt alle mulige tricks for å trekke denne forskningen i tvil, og har også spilt en svært aktiv rolle for å hindre myndighetene i å iverksette tiltak.

Pengene bestemmer

–Oljeindustrien styrer forskningsresultater ved hjelp av penger, sier professor John Grey ved Universitetet i Oslo. Han har nå mistet forskningsmidler fordi han la fram rapporter som industrien ikke likte.

Grey sitter i flere FN-kommisjoner og regnes som en internasjonalt ledende forsker. Han kan bekrefte at andre forskere har fått karrieren ødelagt fordi de har våget å trosse oljeindustriens krav til spesielle forskningsresultater.

I 1987 la Grey sammen med Lars Otto Reiersen i SFT fram en artikkel om borekakseffek-

tene på et symposium. Oljeindustrien, som sto som hovedsponsor for konferansen, nektet imidlertid å trykke artikkelen i konferanserapporten. Til slutt gikk man med på å trykke artikkelen, riktignok med en fotnote der industrien fikk hevde at innholdet var vitenskapelig uholdbart.

Oljeindustrien engasjerte selv flere forskere som fikk i oppdrag å tilbakevise påstandene fra SFT. Minst en av disse forskningsrapportene er såpass tvilsom at industrien ikke har funnet det bryet verdt å publisere den.

Manipulerte forhandlinger

I forbindelse med Nordsjøkonferansen i Haag i mars i år, gikk oljeindustrien tungt inn for å forhindre nye regler om utslipp av oljeholdig borekaks. Tildels ureglementerte allianser ble inngått med britiske oljemyndigheter. Blant annet er det klare indisier på at det britiske olje- og energidepartementet lekket referater fra interne møter med norske kolleger til oljeindustrien.

Beviset for at det har forekommet lekkasjer foreligger i et brev som OLF har sendt til SFT, der de røper inngående

kjennskap til innholdet av samtale.

Panikk

Oljeindustrien har etter det N&M Bulletin erfarer kjørt et tøft løp hele veien. I 1988 sendte Exploration and Production Forum, som er den internasjonale oljeindustriens organ for miljø og sikkerhet, en telefax til sine medlemmer der de ble oppfordret til å bruke alle midler til å påvirke sine regjeringer til å ta avstand fra en skjerping av reglene. I faxen, som blant annet har kommet den nederlandske forvaltningen i hende, er det igjen den bevisste mistenkeliggjøringen av forskningsresultater som står sentralt, på tross av at Greys og Reiersens resultater er blitt bekreftet.

Av faxen framgår det også at industrien er redd for at regler for Nordsjøen skal få internasjonal gyldighet. Isolert sett er det nemlig ikke uoverkommelig dyrt å føre borekaket til land eller deponere det på annen måte.

SFT vil i løpet av kort tid legge fram forslag til nye forskrifter om utslipp av oljeholdig borekaks. Trolig vil disse reglene føre til betydelige reduksjoner av utslippene fra 1991.

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo 5
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 5 09 46 02

Ansv. red.: Gunnar Bolstad
Telefon: (02) 71 55 20
Telefax: (02) 71 56 40
Prod.: GPG Sats & Trykk as
Annonser: NMR, (02) 61 62 10

Den siste olje

Den norske oljeindustrien jubler over utsiktene til nye oljereserver i Nordsjøen. Miljøbevegelsen er på sin side bekymret over utsiktene til fortsatt innflytelse fra oljeindustrien over det som noe misvisende betegnes som norsk miljøpolitikk.

Det er Statoil-direktør Harald Norvik som gledesstrålende kan fortelle om at man kan drive oljeutvinning i Nordsjøen ti år lengre enn tidligere antatt.

Erfaringene så langt er ikke spesielt lystelige. Vi vet at oljeinstallasjonene på sokkelen er blant de største CO₂-synderne, og lite tyder på at selskapene akter å gjøre noe med det. Vi vet at et presset kontrollapparat (SFT) gjør så godt de kan, men at de bare i liten utstrekning greier å styre maktkåte og profitbegjærlige oljeselskaper. Det så vi senest da SFT i en rutinekontroll avslørte at Phillips brøt utslippsforskriftene på intet mindre enn 14 punkter.

Vi vet også litt om hvordan oljeselskapene utøver sin makt. De kjøper og dumper forskere etter eget behag, manipulerer forhandlinger og legger utilbørlig press på myndigheter for å nå sine mål. Striden om oljeholdig borekaks er et skoleeksempel på hvordan industrien utøver sin makt.

Det er begrenset hvor lenge «miljølandet» Norge kan fortsette å pumpe drivhuseffekt ut av borehullene i Nordsjøen. Spørsmålet om oljeindustriens framtid blir også et spørsmål om industriens makt til å definere framtidens energipolitikk. Mens denne striden bare er i sin begynnelse, må miljøbevegelsen framsette krav på kort sikt.

Norsk gass (og olje) skal bare brukes i den grad det er et bedre alternativ enn andre fossile energibærere, for eksempel til å erstatte brunkull i Øst-Europa.

Myndighetene må pålegge oljeselskapene å sette av betydelige midler til forskning på alternative energiformer, for eksempel bioenergi, sol-, vind- og bølgekraft.

På kort sikt er kanskje det viktigste kravet at oljeindustrien straks må legge ned letevirksomheten i Barentshavet. Exxon Valdez viste oss hvilke enorme miljøeffekter en ulykke kan få. Sannsynligvis overstiger også utgiftene til opprydding det som med noen rimelighet kan budsjetteres som gevinstmuligheter for selskapene.

Oljeindustrien må også skrinlegge prøveboringen på Svalbard (jepp, Hydro) og glemme enhver annen form for oljevirksomhet i polare strøk, inkludert Antarktis. Det økologiske systemet i de polare områdene er så sårbart at et oljespill vil få katastrofale følger.

Gunnar Bolstad

Bergens-visa

*Å hei, de snakket så høyt og flott
borti Bergen, borti Bergen.
De spiste mye og dyrt og godt
borti Bergen, borti Bergen.
da Jordas redningsmenn møttes der
til diskusjon og taler med dessert
borti Bergen.*

*Å hei, så enige som de ble
borti Bergen, borti Bergen.
om at de ikke ble enige
borti Bergen, borti Bergen.
De sa at oppgaven var global,
men snakket ingenting om kapital
borti Bergen.*

*Å hei, hvor dro de med superjet
borti Bergen, borti Bergen.
De reiste straks til en ny bankett
borti Bergen, borti Bergen.
på business-class som en god modell
for i-landsoverføring til seg selv
borti Bergen.*

*Å hei, nå hugges det mange trær
etter Bergen, etter Bergen.
For dokumenthaugen ble så svær
etter Bergen, etter Bergen.
Men de har skog nok – og ørkensand
det angår fortsatt ikke hvite mann
etter Bergen.*

*Å hei, det gikk som det måtte gå
etter Bergen, etter Bergen.
Og de har gitt oss beviset nå
etter Bergen, etter Bergen.
For Jordas voldtektsmenn det er dem
som lukket kofferten og reiste hjem
etter Bergen.*

Sidsel Mørck

Heftig debatt i NNV: Lukter penger?

– Annonseinntekter utgjør et av flere viktige finansielle bein å stå på. Det vil aldri bli snakk om å la seg målbinde av gullkantede annonsører, sier fagsjef Tore Killingland i Naturvernforbundet.

Av GUNNAR BOLSTAD

Flere medlemmer i Naturvernforbundet har reagert på den økende annonsemengden i forbundets publikasjoner de siste månedene. Både magasinet Natur og Miljø og N&M Bulletin slipper til kommersielle annonsører. Annonseinntekten gjør faktisk at bulletinen går med driftsoverskudd.

Like tøft for alle

– Naturvernforbundets landstyre har gjort et vedtak om at

bladene ikke skal trykke annonser som strider med forbundets budskap og profil. Og det blir selvsagt ikke snakk om å ta noe lettere på forurensende bedrifter som annonserer enn dem som ikke annonserer, sier Killingland, som eksemplifiserer:

– Volvo sponset en samferdselsbrosjyre mot å få en annonse for «mindre forurensende» biler i brosjyren. Vi har bedt Volvo om å dokumentere påstandene sine, før vi eventuelt velger å oversende annonsen til Forbrukerombudet.

Ny debatt

– Betyr det at ikke knytter seg noen problemer til salg av annonseplass?

– Vi mener at det er fordelaktig å ha flere bein å stå på. Vi har inntektene våre spredt på medlemskontigent, statsstøtte, ulike bidrag og annonser. Men selvsagt er vi klar over at penger fra det private næringsliv kan skape problemer, og vi tar nå sikte på å ha en skikkelig debatt internt i organisasjonen i tiden som kommer.

Travel blekksprut med suksess

Brus, boller og 200 barn. Sånt må det bli fest av. Det ble det da også da Naturvernforbundet arrangerte Blekkulffest på Akershus festning 31 mai. Og den populære blekkspruten får en travel sommer: Kampanjer, kabaret og egen TV-serie står på timeplanen!

Av LARS ERIK HJORTH AUG

Blekkulf har en gudegave; barne liker ham. Det ble kraftig bevisst på Akershus, da Naturvernforbundet trommet sammen til fest for å skape blest om Blekkulf og miljøvern.

Suksessen med Blekkulf har også ført til egen klubb. Den teller 3.500 autoriserte miljødetektiver, men prosjektleder Solfrid Foss ved Naturvernforbundet har en visjon: –400.000 miljødetektiver, så skulle vi passet på de voksne!

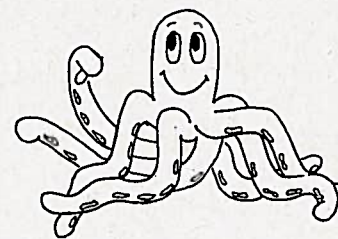
TV-serie

Blekkulf er aktuell for tiden med plate og to nye bøker. Og 18 juni blir det miljødetektivkonkurranse. Da skal miljødetektiverne få vise hva de er gode for. Biler som går unødvendig på tomgang blir nok et populært mål, spør vi.

11-16 juni får Blekkulf og vennene hans egen serie i Barne-TV og i radioprogrammet AB 8-12. Blir TV-serien vellykket, er det ikke umulig med et gjensyn til høsten.

Egen kabaret får Blekkulf 5-15 juni på Tusenfyrd. Kanskje treffer du ham på ferie i utlan-

det også. Forhandlinger med utenlandske forlag og plateselskap pågår. Går de i orden, blir han internasjonal.

Takk for støtten!

Bjugn Industrier A/S
Renovasjon av fiskeavfall fra oppdrettsanlegg og industri.
Kontakt Fagerbæk.
Tlf. 076/28 540

VANLABORATORIET
Fysiske – kjemiske analyser
av vann og sedimenter
2312 OTTESTAD. Tlf. 065-76 522

TENK MILJØ - REIS KOLLEKTIVT
Fosen trafikklag A/S pb. 2554 Trondheim
Tlf. sentralbord 07-52 55 40
ruteopplysning 07-52 79 60

DET NORSKE VERITAS

Det norske Veritas
er en frittstående institusjon
som arbeider for å sikre liv, miljø og verdier.

**DET NORSKE
LUFTFARTSELSKAP A/S
(DNL)**

1330 Oslo Lufthavn,
Tlf. (02) 59 60 50

K.A.H. PROSJEKT A/S
Partner i
BYGGRESSURS A/S

**NORSK KJEMISK
INDUSTRI-
ARBEIDER-
FORBUND**

Kverneland
for framsynte bønder

Takk for støtten!

Rana Blad

 JOTUN POLYMER

Aluminium kan brukes om og om igjen! Vi sparer 95 % av energien når vi resirkulerer i stedet for å smelte nytt

 HYDRO ALUMINIUM

OPPRYDDING?
Arne Bakkes Eff. A/S
(02) 17 36 91

 TETRA PAK

 Bergans
OF NORWAY
Bergans Sport a/s, Øvre Elverel 92
Box 4164, 3002 Drammen • Norway
Tlf. (03) 82 60 10.

 vesta
forsikring

A/s SHIP-RING

Morgedalsvn. 29, 0378 Oslo 3
telefon (02) 14 81 92

Ti på topp: Oljeindustrien verst på CO₂

Her har du de ti verste synderne når det gjelder CO₂-utslipp. På toppen ligger olje- og gassindustrien. Både Ekofisk, Statfjord og Oseberg slipper ut millioner av tonn med CO₂-gass. Tilsammen er de ti bedriftene ansvarlig fra 20-25 prosent av Norges totale CO₂-utslipp. Det viser industriens egne tall fra i fjor og beregninger som Naturvernforbundet har gjort. Og i år blir tallene trolig enda høyere.

Av LILLY NÆSS

Bare Ekofisk alene slipper ut nesten to millioner tonn CO₂-gass. Hakk i hæl ligger Statfjord med en million tonn. Mongstad-raffineriet ligger heller ikke langt unna med et CO₂-utslipp på 965.000 tonn. Årsaken til de høye utslippene er hovedsakelig bruk av fyrgass i prosesser og såkalt avfakling av gass.

– Utslippene er fullstendig uakseptable. Spesielt når vi vet at det er teknologisk mulig å pumpe CO₂-utslippene fra plattformene ned i magasinet i reservoaret, i stedet for ut i atmosfæren, sier Tore Killing-

land, fagsjef i Naturvernforbundet.

Synderen Norsk Hydro

Blant andre store utslippssynderer står Norsk Hydro i forreste rekke. Når man legger sammen flere av bedriftene på «ti på topp-listen» – Hydro Rafnes, Årdal Verk og Karmøy Fabrikker – og ser på eierandelen i flere av de ovennevnte oljeinstallasjonene, trer Norsk Hydro fram.

– Det viser bare at Hydro nå virkelig må legge seg i selen for å redusere sitt totale CO₂-utslipp. Ut fra dette er det også helt klart at det er fullstendig uakseptabelt å gi Hydro konsekvens på gasskraftverk. For å

overholde internasjonale forpliktelser vil det være uaktuelt å tillate Norsk Hydros bedrifter og de andre «ti på topp-bedriftene» å øke sin produksjon, sier Killingland.

Dalen fabrikker, som driver med sementproduksjon havner også ganske langt oppe på list – på en fjerdeplass. Det skyldes forbrenning av kalkstein, samt bruk av kull til energiformål.

Verdt å merke seg er nykommerbedriften Rana Metall som produserer ferrosilisium. På tross av at bedriften nettopp er startet opp, vil den i år slippe ut 290.000 tonn CO₂-gass, og dermed havne på en ellefte plass, viser Naturvernforbundets beregninger.

Industriens 10 på topp i CO₂-utslipp.

Nr.	Navn	Produksjon	CO ₂ -Utslipp (tonn)
1.	Ekofisk	Olje/gass utv.	1.800.000
2.	Statfjord	Olje/gass utv.	1.000.000
3.	Mongstad raff.	Raffineriprodukter	965.000
4.	Dalen fabrikker	Sement	825.000
5.	Oseberg	Olje/gass utv.	760.000
6.	Hydro Rafnes	Petrokjem. produkter	555.000
7.	Gullfaks	Olje/gass utv.	460.000
8.	Karmøy fabrikker	Aluminium	400.000
9.	Salten Verk	Ferrosilisium	395.000
10.	Årdal verk	Aluminium	300.000
NORGE TOTALT:			7.460.000
			34.000.000

CO₂-rot i SFT-rapport

–SFT roter og gjør feil i rapporten «Klimagass-regnskap for Norge» som ble offentliggjorde i april i år. Det gjør at de totale CO₂-utslippene i Norge blir større enn det SFT sier. Rotet skyldes både inkompetanse i SFT og feil i energiregnskapet fra Statistisk Sentralbyrå, hevder energikonsulent Hans Fauske i Naturvernforbundet.

Av LILLY NÆSS

–SFT bør revidere hele klimagass-rapporten, mener Fauske. Feilen som Fauske har funnet i SFT-rapporten gjelder beregninger av CO₂-utslipp fra metallurgisk industri – det vil si både fra aluminium- og ferrosilium-industrien.

–SFT har ikke klart å skille mellom prosessutslipp og utslipp fra stasjonær forbrenning i aluminiumsverkene. Dette er skremmende og er et bevis på SFTs inkompetanse, sier Hans Fauske til N&M Bulletin.

Dobbelt så stort

SFT har beregnet prosessutslippene i 1987 av CO₂-utslippene fra de norske aluminiumsverkene til 600.000 tonn. Fauske mener at disse utslippene i virkeligheten var dobbelt så store, og han får støtte fra Erik Nordheim i Aluminiumsindustriens Miljøsekretariat. Tall fra Metallurgisk Industris Landsforbund (MIL) viser aluminiumsproduksjonen i 1987 lå på 806.000 tonn.

–Sunn fornuft vil tilsi at prosessutslippet fra aluminiumsindustrien av CO₂-gass vil være langt høyere enn hva SFT har beregnet, da det teoretisk slippes ut 1,2 tonn CO₂-gass for hvert tonn aluminium som produseres. Og i praksis slippes det ut adskillig mer CO₂-gass for hvert tonn som produseres, sier Fauske.

Vanskelig differanse

Når det gjelder ferrosilium ble det ifølge MIL i 1987 produsert 778.000 tonn ferrosilium (i hovedsak FeSi 75 prosent). Ifølge Naturvernforbundets egne beregninger slippes det ut fra prosessen omlag 4,0 tonn CO₂-gass for hvert tonn FeSi som blir produsert. Utregnet vil det totalt bli 3,1 millioner tonn CO₂-gass. Dette tallet går også Lars Nygaard i A/S Ila og Lilleby Smelteverker god for. SFT derimot

opererer derimot med 2 millioner tonn CO₂-gass.

–Denne differansen er vanskelig å forklare, men kan skyldes feil i Statistisk Sentralbyrås energiregnskap, sier Audun Rosland i SFT som sammen med Merethe Steen er ansvarlig for rapporten.

Inkompetanse

Hans Fauske syns også det vitner om inkompetanse i SFT når SFT utelater å vurdere tiltak for å redusere bruken av kull og koks som reduksjonsmiddel etter råvare i metallurgisk industri. SFT selv grunngir dette med at utslipp av CO₂ fra prosessen vanskelig kan reduseres i stort omfang uten å redusere produksjonen i bedriftene.

–Dette er riv ruskende galt. Ferrosiliumverkenes kan bruke trekull i stedet for koks eller kull som reduksjonsmateriale. De kan derved redusere prosessutslipp av CO₂ med over 90 prosent forutsatt at uthugging av skog ikke overskrider tilvekst. Trekull benyttes i dag ved en del ferrosiliumverk i Brasil.

Takk for støtten!

RANK XEROX

 NORSAS
A/S NORSK SPESIALAVFALLSELSKAP
Pb 94, 1324 Lysaker
Tlf. (02) 73 08 40

OSLO LYSVERKER

Vannkraft; energien som kommer igjen og igjen....

 ØSTFOLD ENERGIVERK A/S

CIBA-GEIGY
CIBA-GEIGY A/S

«Bærekraftig utvikling skapes med viten»

NAVF

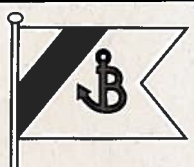
Norges allmennvitenskapelige forskningsråd
Sandakervn. 99, 0483 Oslo 4
Telefon (02) 15 70 12

 TROMS KRAFTFORSYNING

Takk for støtten!

Statkraft
LYS OG VARME
RANA-VERKENE
8646 KORGEN
Tlf. (087) 91 555

BERGESEN & AS

OLJEINDUSTRIENS
LANDSFORENING

Japans mest spennende
BILPROGRAM
- Med Norges beste
GARANTI

Et Aker selskap
Postboks 1386 Vika
0114 Oslo 1

U-land kjøper norsk barskog?

Nå aksjonerer søramerikanere, afrikanere og asiater for den norske barskogen. De synes det er latterlig at Norge presser u-landene til å ta vare på regnskogen, når vi ikke selv kan redde noen kvadratkilometer urskog, sier daglig leder Gunnar Album i Natur og Ungdom.

Av GUNNAR BOLSTAD

Trolig vil mer enn 400 miljøorganisasjoner i den tredje verden la høre fra seg overfor statsminister Jan P. Syse angående den norske barskogsplanen. De sender protesttelexer og unnsøker seg heller ikke antydningen om at det kan bli aktuelt å kjøpe opp norsk barskog for å sikre vern av verdifulle områder.

Midlertidig vern

Natur og Ungdom har på sin side krevd at områdene som er

omfattet av det såkalte «alternativ A» – det største alternativet – øyeblikkelig må få midlertidig vern for å unngå nedhogging. – Dette må gjøres for å hindre nervøse skogeiere i å gå berserk i egen skog, mener Album.

Samtidig halter arbeidet med barskogsplanen videre. Nå «sloss» de senterpartistatsrådene Kristin Hille Valla og Anne Vik om hvorvidt omfanget av verneplanen skal 150 eller 250 kvadratkilometer. Begge alternativene er godt i underkant av det som fagfolk mener er faglig forvarlig.

–Hille Valla er nok glad hun

har en partifelle i Landbruksdepartementet hun kan gjemme seg bak. Det er sjelden Senterpartiet er til å stole på i naturvernsspørsmål som berører næringsinteresser, sier konsulent Thor Midteng i Naturvernforbundet.

Før sommeren?

Barskogsplanen er allerede utsett av regjeringen, men miljøvernministeren har godt håp om at den skal ha passert regjeringen før sommerferien. På årsmøtet til Norges Skogeierforbund i forrige uke opplyste hun at 40 prosent av vernearealet skal ligge på statsgrunn.

Forbud mot blyhagl i 1992?

Det blir innført forbud mot blyhagl i våtmark fra 1992, hvis ikke jegerne frivillig går over til stålhagl. Hvert år blir 450 tonn bly skutt ut i naturen. Det er langt mer enn det samlede blyutslippet fra alle biler.

Av ANDERS GJESVIK

Ferske anslag fra Direktoratet for naturforvaltning viser at 450 tonn blyhagl blir skutt rett ut i naturen hvert år. Bly er en alvorlig miljøgift, som gir spesielt stor skade i våtmarksområder. Ender som beiter på sjøbunnen kan bli forgiftet til døde av bare to blyhagl. I Rogaland har veterinærinstituttet påvist at hver femte selvdøde andefugl var blyforgiftet.

Mer enn bilen

Jakt står for langt større blyutslipp enn bilismen. Mens blyutslipp fra biler blir redusert ved blyfri bensin, avtar ikke blyutslippet fra jakt. Jegerne er oppfordret til å skifte til blyhagl, som gir like gode skyteegenskaper. Men fortsatt er bare en prosent av solgt hagl i Norge stålhagl. Direktoratet for naturforvaltning gir jegerstanden

en siste sjanse til frivillig å gå over til stålhagl.

Danmark innførte totalforbud mot blyhagl i 1986, men forbudet har ikke vært effektivt. Derfor ønsker Direktoratet å få til en frivillig overgang til stålhagl. Men hvis ikke bruken av blyhagl blir kraftig redusert, vil det bli forbud mot jakt med bly-

hagl i våtmarker fra 1992.

Idag koster stålhagl tre ganger så mye som blyhagl. Direktoratet har bedt miljøverndepartementet om å vurdere miljøavgift på blyhagl for utjevne prisene. Fra 1991 vil Norges jeger- og fiskerforbund bare gi premier til stevner der det blir skutt med stålhagl.

Takk for støtten!

Møller-gruppen AS

A/S VAFOS BRUG
A/S HOLMEN-HELLEFOS

Våre bedrifter har lange industrielle tradisjoner (100 år) for produksjon av meget miljøvennlige produkter. Våre enheter er små i treforedlingsammenheng, men samtidig blant de to ledende bedrifter innen våre Europeiske markeder.

Ved Kragerø produserer vi miljøvennlig mekanisk tremasse for kartong og trefiberbrett. Våre råstoffer er de fornybare ressursene trestokker og vannkraft.

Ved Drammensvassdraget produserer vi bopapir fra miljøvennlig tremasse. Vi anvender ikke klor, men peroksyd for å oppnå tilfredsstillende lyshet.

Våre to treforedlingsbedrifter er datterselskap av NEA-gruppen som er tilsluttet Orkla Borregaard-Konsernet.

MOELVEN

ARKITEKT
OLA NATVIG
WESSELSGT. 4,
0165 OSLO 1
TLF. (02) 11 00 44

Hydro starter boring Nytt Klondyke på Svalbard?

Norsk Hydro setter i gang prøveboring etter olje og gass på Svalbard allerede til vinteren. I samarbeid med det svenske firmaet Petro Arctic skal Norsk Hydro bore på et av Store Norskes utmål i Reindalen, mellom Longyearbyen og Sveagruva.

Av GUNNAR BOLSTAD

– Det er først og fremst olje vi er ute etter, fordi det skal et relativt lite funn til – etter Nordsjømålestokk – for at det skal bli drivverdig, sier informasjonssjef Tor Steinum i Norsk Hydros olje- og gassdivisjon. Han bedømmer sjansene til å finne noe som omtrent like store som på de nye områdene på kontinentalsokkelen utenfor norskekysten, det vil si 10-20 prosent.

Risikabelt

– Betyr dette at det er et risikabelt prosjekt, rent kommersielt?

– Vi har så langt lagt ned godt over 100 millioner kroner på Svalbard. Bare en boring kan beløpe seg til opptil 50 millioner, hvilket naturligvis er et betydelig beløp. Men kan man ikke satse slike summer, bør man finne seg en annen bransje. Dette er en risikabel business, økonomisk sett.

– Risikabelt for miljøet også?

– Vi mener ikke det. Seismikkskytingen på land har ikke satt spor. Eventuell transport vil pågå vesentlig på vinterstid og derfor er det bare selve boringen som vil gi begrensede miljøkonsekvenser. Et eventuelt oljespill på land vil få liten spredning, mener Steinum.

Nytt Klondyke

Naturvernforbundet er langt mer skeptiske til virkningen av boringen på Svalbard: – Reindalen er et av de aller rikeste naturområdene på Svalbard, selv om det ikke er vernet, sier konsulent Thomas Martinsen. – Boringen vil bety store naturinngrep, mener Martinsen, som frykter utviklingen dersom et eventuelt funn viser seg drivverdig: – Finner de noe, blir det Klondyke på Svalbard. Da vil selskapene starte boring langs den geologiske forkastningen som strekker seg på skrå over halve Spitsbergen.

Naturvernforbundet foran: Vil samle inn spillolje

– Vi kan ikke sitte med hendene i fanget mens vi venter på myndighetene, sier Alf Inge Jensen i Naturvernforbundet i Kristiansund, som nå tar initiativet til en miljøstasjon for innsamling av spesialavfall fra småbåter.

Av GUNNAR BOLSTAD

– Vi har tatt saken opp med småbåtlaget i Kristiansund, som har tent på ideen. Også kommunen har stilt seg positivt til opplegget. Nå ligger ballen hos småbåtlaget, som er de som rent praktisk må drive dette tiltaket.

Enkeltvis er ikke søppelmengden fra småbåtene særlig store, men den samlede mengden er ikke ubetydelig, mener Jensen, som sammen med kollegene i Naturvernforbundet har fått ideen om en miljøstasjon fra Göteborg. Denne helgen skal forslaget presenteres for offentligheten på en lokal båtmesse.

– På disse kanter har det vært vanlig å dumpe spillolje, malingboks og brukte båt-batterier overbord, men nå er miljøbevisstheten blitt så stor blant folk at det er på tide å gi dem et skikkelig tilbud, sier Jensen.

– Små summer

Finansieringen av miljøstasjonen er ennå uklar. Småbåtlaget vil stå for den praktiske innsamlingen av spesialavfallet, mens kommunen må ta ansvaret for henting av avfallet. – Leveringsavgiften kan muligens bakes inn i foreningskontingenten, mener Jensen, og understreker at det i såfall ikke er store summer det blir snakk om.

Takk for støtten!

DYKKERSPORT A/S

Wm. Thranesgt. 51
0173 Oslo 1
Tlf.: (02) 38 21 00

TOLL- OG
AVGIFTS DIREKTORATET

Hjelp oss å stoppe narkotikaen ved grensen!

Tollvesenet har taushetsplikt

NARKO-TIPS
(050) 31212
TOLLVESENET

BIT Elektronikk AS
Postboks 36
3401 Lier
Telf. (03) 84 70 99
Fax (03) 84 55 10

 HØRGÅRD

MARINE-SERVICE
Lindøya, 0150 Oslo 1

Danmark forsvarer miljøet

Danske kutter forsvarsutgiftene og satser – ihvertfall tilsynelatende – på miljøtiltak i stedet. Nye marinefartøy vil bli benyttet i kampen mot forurensning og til fiskeinspeksjon. Innstramningen betyr 250 millioner sparte kroner, og ytterligere nedskjæringer på inntil tre milliarder kroner kan komme på tale.

Av LARS ERIK HJORTHGAUG

Dette er konsentratet av et møte i det danske forsvarsdepartementet nylig, hvor regjeringen, Sosialdemokratene og Kristelig Folkeparti deltok. Spareløsningen har vakt harme hos de konservative, som særlig er i harnisk over at seks av krigsskipene ikke blir utstyrt med

kanoner og raketter. Disse skipene vil i stedet bli benyttet i kampen mot forurensning og til fiskeinspeksjon. Planlagt bygging av ytterligere tre marinefartøy blir simpelthen innstilt.

Ytterligere reduksjoner

Det utradisjonelle utspillet sparer danskene for 250 millioner kroner på forsvarsbudsjettet for 1991. Det er naturligvis

økonomiske hensyn som ligger bak vedtaket, men også den nye situasjonen i Europa har vært avgjørende. Ytterligere nedskjæringer er ventet etter at Nato- og Warszawapakten har behandlet CFE-avtalen om konvensjonell nedrustning. Det gjør de til sommeren. De samlede nedskjæringene kan da komme opp i tre milliarder kroner, skriver Information.

Mot dansk ja til Øresund

Den danske miljøvernministeren mener at en kombinert vei- og jernbanebro kan bli miljøpolitisk forsvarlig. De danske sosialdemokratene presser regjeringen for å få i gang politiske forhandlinger med Sverige om Øresund-forbindelsen.

Av ANDERS GJESVIK

Den danske miljøvernministeren, Lone Dybkjær, sier at en undersjøisk jernbannetunnel er den mest miljøvennlige løsningen. Men hun kan tenke seg å støtte en kombinert vei- og jernbanebro, hvis det kan føre til en overgang fra bilisme til kollektivtrafikk. Det pågår en

vurdering av om dette er realistisk.

Den danske trafikkministeren, Knud Østergaard, går klart inn for en kombinert bro. Nytt kalte sosialdemokratene trafikkministeren og statsministeren inn på et møte i folketingets trafikkomite. De ville ha en forklaring på regjeringens holdning til forbindelsen over Øresund. Årsaken til inn-

kallelsen er at de danske sosialdemokratene er dypt irritert over at regjeringen ikke har kommet i gang med politiske forhandlinger med Sverige om Øresund-forbindelsen.

Både i det danske folketinget og den svenske riksdagen er det klar majoritet for en kombinert vei- og jernbane-forbindelse.

Fisketrappene svikter

Halvparten av landets fisketrapper fungerer ikke. Ved å bruke fire millioner kroner på vedlikehold av trappene kan vi beskytte de truede villaksstammene. Men det haster. Slik konkluderer et utvalg nedsatt av Direktoratet for naturforvaltning.

Av ANDERS GJESVIK

Norge har omkring 400 fisketrapper. De fleste er bygget for laks, sjøaure og sjørøye. En undersøkelse viser 65 villaksstammer er direkte truet av utryddelse, blant annet på grunn av press fra rømt oppdrettsfisk og fiskesykdommer. Fisketrappene kan beskytte villaksen mot dette presset. Trappene er

forberedt for fangst av fisk, og dette gir mulighet for å sortere ut rømt tamlaks. Da er det bare den ville fisken som får gyte på elvestrekningen ovenfor trappa.

Det haster

Men villfisken får ikke nødvendig beskyttelse av fisketrappene, fordi halvparten av dem ikke virker slik de skal. Omlag 100 trapper kan settes i stand

ved hjelp av vedlikehold og mindre tekniske tiltak. Utvalget mener at det må bevilges 4-5 millioner kroner til å utbedre fisketrappene, og at det haster. Tiltaket må settes i gang snarest for å ha noen funksjon, før for mye genetisk sammenblanding har skjedd mellom villaks og oppdrettsfisk. Da er mange lokale laksestammer tapt for alltid.

Oljeskadd fugl på Øland

Tusenvis av hekkende ærfugl er rammet av oljen som har flytt i land på Øland i Sverige. Fuglene risikerer å dø i høst når kulda setter inn.

Av ANDERS GJESVIK

Store mengder olje har drevet inn mot Øland etter en skipskollisjon for to uker siden. I området hekker mye ærfugl, men også svaler og vadefugler. Noel Holmgren arbeider ved tenby fuglestasjon på Øland. –Det er særlig ærfugl som er

rammet. De har fått oljeflekker på buken når de har gått på stranda. De kan fly, men fjædraktens evne til å motstå kulde forsvinner. De klarer seg i sommer, men til høsten trues fuglestammen av massedød, sier Holmgren.

Over 20 mann har arbeidet med å spre barkmel over et to kilometer langt strekk med ol-

jeflekker. Redningsleder Bernt Johansson sier at oljeutslippet er en katastrofe for flere av fuglestammene.

–Vi har ikke sett døde fugler, men derimot mengder av oljeskadede fugler. Vår innsats blir bare som et kunstig åndedrett for å redde deler av fuglelivet her, sier Johansson.

Bilgasser gir kreft

Innånding av gasser ved bensinfylling fører til ett ekstra krefttilfelle hvert tredje år.

Av ANDERS GJESVIK

Professor Nils Tore Sanner ved Radiumhospitalet i Oslo har beregnet virkningen av benzenkonsentrasjonen ved bensinstasjoner. Benzen er et kreftframkallende hydrokarbon som finnes i bensin. Når

du fyller bensin, fordampes benzen sammen med noe av bensinen og blir pustet inn. Professor Sanner har beregnet at hvis 1 million mennesker fyller bensin i fem minutter ukentlig, vil dette føre til ett ekstra tilfelle av leukemi (blodkreft) hvert tredje år.

Sanner sier at selve eksosen fører til langt større skader enn bensindampen. I likhet med sigaretttrøyk inneholder eksos sotpartikler dekket av svært giftige PHA-artikler. Innånding av eksos kan være ansvarlig for 1-10 tilfeller av lungekreft årlig.

Takk for støtten!

**HORDALAND
MILJØRENS**
5248 HAUS

HASI TRYKK- IMPREGNERING A/S

Spireavn. 6, 0580 Oslo 5
Tlf. (02) 65 10 00
Trykkimpregnert tre er miljøvennlig

SAND SINGEL SEMENT
Botne & Forsand Sandtak
Tlf. (04) 52 91 92
4013 STAVANGER

**RANA MEK.
VERKSTED**

SPAR SKOG – BRUK STÅL
Alt i stålkonstruksjoner
8600 Mo i Rana, (087) 51 733

Ivar Rivenas
IRVIC

B&G REKLAMEBYRÅ
Postboks 5289 Majorstuen, 0303 Oslo 3
Telefon: (02) 55 81 95. Telefax: (02) 55 70 05.
Besøksadresse: Frognerveien 22.

 PRIOR EGG
KYLING KALKUN
ROGALAND EGGLAG
Postboks 353 - 4301 SANDNES

1915 **75** 1990
BLADKOMANIET

Mais-plast

Det italienske kjemiksernet Montedison har laget en biologisk nedbrytbar plast av mais.

Den biologiske plasten blir laget av stivelse fra mais. Plasten brytes ned i løpet av noen uker når den kommer i kontakt

med fuktighet. I første omgang skal plasten brukes til suppeposer og bleier. For en måned siden begynte produksjonen av den nye plasten, og interessen fra utlandet er allerede stor. I år skal Montedison produsere 3500 tonn biologisk plast, og i løpet av tre år skal produksjonen øke til 42.000 tonn.

Selskapet var tidligere regnet som en av Italias største miljøsvin, men har nå satt seg fore å bli pioner på miljøområdet. Montedison fikk nylig en miljøpris av EF for utviklingen av polypropylenfiber, som selskapet håper skal erstatte 70 prosent av asbesten i industrien.

Ut skal det, uansett!

Japan, som ikke utmerker seg spesielt når i den internasjonale politiske prosessen for å få ned utslippene av klimagasser, gjør desto mer når det gjelder industriell forskning. Nå er japanske forskere i full gang med å utvikle en dieselmotor som ikke slipper ut kulldioksid (CO₂).

Teknikken bygger på at mineralet magnetitt bryter ned CO₂ i sine bestanddeler, karbon og oksygen. En ulempe ved den nye motoren er at den krever dobbelt så mye drivstoff som de tradisjonelle dieselmotorene. Til gjengjeld dannes det ikke notrogenoksider ved for-

brenningen, heter det i en høytidsstemt rapport om den nye motoren.

Et aspekt som rapporten rett nok ikke nevner, er at det skal grusomt mye energi til for å utvinne så mye magnetitt som en slik motor behøver. Og økt energibruk fører til økte utslipp av....nettopp – CO₂!

Miljøvernbyrået klart

EF's ministerråd har fattet de endelige formelle vedtak om opprettelsen av et europeisk miljøvernbyrå. Den faktiske opprettelsen av byrået kan imidlertid først finne sted når lokaliseringen av hovedkvarteret er avgjort. Det vil ventelig skje på EF-toppmøtet i Dublin i slutten av juni. Ministerrådet har godkjent et forslag fra Europa-parlamentet om å foreta en revurdering av byråets kompetanseområde, med sikte på en utvidelse, etter at det har vært i funksjon i to år.

måleapparatene da super-toget fikk prøve seg på testbanen.

Toget er en videreutvikling av TGV-togene som er i drift og gjør 270 km/t. Målet er å sette inn de nye TGV-togene i kommersiell drift, og øke hastigheten til 350 km/t.

EF begrenser dyreforsøk

EF-kommisjonen forbereder nå tiltak for å begrense unødvendige forsøk med dyr innen den medisinske forskningen. Blant annet skal forskning på dette området samordnes bedre, både i Europa og i andre deler av verden, slik at man unngår gjentakelse av identiske forsøk. Kommisjonen vil til høsten legge fram et direktivforslag vedrørende metoder for laboratorietesting av dyr.

Hurtigtog i 515 km/t.

Lydmuren ble ikke sprengt da et fransk hurtigtog satte fartsrekord i Frankrike 9 mai. Men toget gir likevel flyene konkurranse: 515,3 km/t registrerte

EF mot V-Tyskland

EF-kommisjonen mener at nye tyske regler for pant og retur av plastflasker representerer et urimelig handelshinder.

De tyske bestemmelsene godtar kun ett system for retur av slike flasker, noe som kan skape problemer for små forhandlere og eventuelt føre til at disse ikke lenger kan selge drikkevarer på plastflasker. Det er heller ikke lagt inn noen overgangssperiode som kunne gitt produsentene bedre tid til å tilpasse seg. Kommisjonen bemerker dessuten at melk, som tyske produsenter i stor ut- rekning selger i plastflasker, er fullstendig unntatt fra de nye bestemmelsene.

Det blir fra Kommisjonens side understreket at man ikke setter seg i mot en politikk som tar sikte på å løse avfallsproblemen med plastflasker. Det er måten dette er gjort på i det aktuelle tilfellet Kommisjonen bestrider gyldigheten av.

Motorjournalister

Miljøskader forårsaket av bilbruk blir behandlet ulikt av motorjournalister og nyhets- og allroundreportere, skriver Journalisten. Motorjournalistene opptrer ofte som talsmenn for uhemmet bilisme og raderer bort ubehagelige bilvirkninger trafikken påfører miljøet. Det viser en undersøkelse trafikkforsker Harald Perby har foretatt for det svenske Väg- och Trafikinstitutet (VTI).

Perby har tatt for seg 601 artikler og programinnslag om trafikkrelaterte miljøproblemer. Han konkluderer med at motorjournalister er gjennomgående negative til lavere fartsgrenser. Og i statistikker der bil-utslippene av nitroser gasser blir belyst, bruker motorjournalistene konsekvent de snilleste av dem. Nyhetsjournalistene er ifølge Perby mer positive til tiltak som kan være miljøfremmende.

Kloakk-problemer?

Vanskelige grunnforhold gjør det ofte svært kostbart og teknisk komplisert å løse kloakkforholdene der hvor det ikke er kommunal kloakk.

BIOVAC RENSEANLEGG er det beste alternativet.

BIOVAC renseanlegg renser alt avløpsvann fra boligen. Renseanleggene leveres i størrelser fra 1 boligenhet og oppover.

Alle anlegg leveres som biologiske eller biologisk/kjemiske anlegg. BIOVAC garanterer at anleggene overholder de rensekrav myndighetene stiller.

REN NATUR ER INGEN SELV-FØLGE

Vi løser miljøproblemer i jord, fjell og grunnvann.

RÅDGIVENDE INGENIØRER – MRIF
Wdm. Thranes gt. 75, P.B. 9810 lla, 0132 Oslo 1
Tlf.: (02) 20 41 00

A/S RENVA tilbyr alle former for profesjonelle renholdstjenester til kontorer og forretningsbygg, offentlige og private institusjoner, industri, hoteller og restauranter - EN TOTALLEVERANDØR I RENHOLD.

Galleri Oslo, Schweigaardsgt. 4. Tlf.: (02) 17 18 20.
Postboks 9130 Vaterland, 0134 Oslo 1.

RUTEBILENE I ROGALAND TENK MILJØ – REIS KOLLEKTIVT!

HAUGALAND BILLAG A/S

SULDAL BILLAG A.S

4240 SULDALSOSEN

RØDNE
L. RØDNE & SØNNER A/S

ØSTERHUS BILRUTER
4120 TAU Tlf. (04) 44 64 00

Torolt og Frank Ingebrethsen

SANDNES BUSS a.s

Tlf. 04 632277

LJUNGS RUTEBILER
ved REIDAR LJUNG 4200 SAUDA

SOHNDAL BILRUTER A/s
Postboks 82, 4380 Hauge i Dalane

ROGALAND TRAFIKKSELSKAP

BREV

JA, jeg vil abonnere på *N&M Bulletin*

Naturvernforbundets nyhetsbrev N&M Bulletin kommer annenhver uke. Abonnement gjelder for ett år.

Jeg vil abonnere på _____ eksemplar(er) av hvert nummer.

Abonnementstype (sett kryss):

- ☐ Institusjoner/bedrifter kr. 250,-
- ☐ Privatpersoner (ikke-medlemmer) kr. 150,-
- ☐ Privatpersoner (medlemmer) kr. 120,-
- ☐ TILBUD! 2 måneder GRATIS!

Navn/bedrift: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Adressaten
vil betale
portoën.

SVARSENDING

Avtale nr. 109 000/5 Pb.

NORGES
NATURVERNFORBUND

Grünerløkka postkontor
0505 OSLO 5

BREV

Jeg melder meg inn i Naturvernforbundet

- ☐ Hovedmedlem kr. 200,-
- ☐ Pensjonist kr. 100,-
- ☐ Familiemedlem kr. 300,-
(får ikke Natur & Miljø)
- ☐ Bedriftsmedlemsskap, minst kr. 1.500,-

Navn/bedrift: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Adressaten
vil betale
portoën.

SVARSENDING

Avtale nr. 109 000/5 Pb.

NORGES
NATURVERNFORBUND

Grünerløkka postkontor
0505 OSLO 5